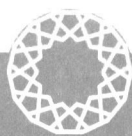

4139

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.Ketab.ir

کھف ہفتم

مؤلف:

حسین سعادت

سرشناسه : سعادت، حسین، ۱۳۳۵ -
 عنوان و نام پدیدآور : کشف هفتم/مؤلف حسین سعادت.
 مشخصات نشر : قم: دارالنشر اسلام، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری : ۳۰۹ص.
 شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۴۷۵-۳۰۷-۰
 وضعیت فهرست نویسی : قیفا
 موضوع : موسی بن جعفر، (ع)، امام هفتم، ۱۲۸ - ۱۸۳ق
 موضوع : Musa ibn Ja'far, Imam VII, 745 - 799
 رده بندی کنگره : ۴۶BP / س۹۷۷ ۱۳۹۷
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۵۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۱۵۶۷۶۷

کشف هفتم

مؤلف: حسین سعادت

ناشر: دارالنشر الاسلام

ویراستار: سمیه عربلو

صفحه آرا: رضا فریدی

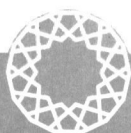
شمارگان: یک هزار جلد

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۷۵-۳۰۷-۰

کلیه حقوق این اثر برای مؤلف محفوظ است.

فهرست عناوین

۱۱	 مقدمه
۲۰	 سال تولد امام موسی کاظم علیه السلام
۲۳	 گرشهای حوادث قبل از امامت امام موسی کاظم علیه السلام در زمان بنی امیه و بنی عباس
۳۲	 آغاز دوران امامت امام کاظم علیه السلام
۳۶	 جانشینی برای امام صادق علیه السلام
۴۳	 گروه‌های سیاسی - دینی در زمان امام کاظم علیه السلام
۴۹	 زیدیان
۵۸	 دیدگاه غلط گروه‌های غیر شیعه نسبت به امامت و شخصیت امام کاظم علیه السلام
۶۲	 نقش اراده خداوند در زندگی بشر و چگونگی عیب و گناه انسان‌ها از دیدگاه غیر شیعه
۶۳	 دیدگاه‌ها در آن دوران پیرامون پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و پیامبری
۷۲	 تحریف دین و تاریخ شیعه در دربار بنی عباس
۷۴	 نشر خرافات به وسیله سیف ابن عمر
۷۴	 عمده تحریفات سیف بن عمر در تاریخ
۷۵	 نظریات سیف بن عمر در دوران امام موسی کاظم علیه السلام
۷۷	 دوران امامت امام موسی کاظم علیه السلام در زمان منصور عباسی
۷۷	 فرهنگ سازی
۸۱	 رابطه درست با دنیا
۸۳	 حق گرایی

۸۴	 توصیف شأن انسانی
۸۴	 عقل گرایی و خردورزی
۸۵	 گرایش به علم واقعی
۸۵	 دوری از تکرار و روزمرگی و میل به رشد و بالندگی
۸۶	 زیبایی دلی خود
۸۶	 آما کردن شرایط برای ظهور حکمت در درون
۸۷	 اقدام به اصلاح گرایی میان مردم
۸۷	 حریم و حرمت مردم
۸۷	 خوش اخلاقی و حسن ظن به خدا
۸۸	 فروتنی و شکیبایی
۸۸	 دوری از شهوات
۸۹	 برقراری بهترین روابط با مردمان
۸۹	 خرج کردن اموال در طاعت خدا
۹۰	 دوران مهدی عباسی (ظهور تجمل گرایی و اشرافیت جدید)
۹۲	 سیاست مهدی عباسی
۹۶	 دستگیری امام موسی کاظم علیه السلام توسط مهدی
۹۷	 فرهنگ سازی الگوی انسانی
۹۸	 امامت و ولایت پذیری
۱۰۳	 فرهنگ روابط با مردم
۱۰۸	 پایمردی در میان تهمت‌ها
۱۰۹	 غیرت و شرف و دوری از توجه به ناموس مردم
۱۰۹	 توجه به خردگرایی و عاقلانه اندیشیدن
۱۰	 فرهنگ سازی فردی و خانوادگی و ...
۱۱۴	 عمده روایات امام موسی کاظم علیه السلام

۱۱۴.....	محدثان روایات امام کاظم علیه السلام
۱۱۶.....	جایگاه یاران خاص امام کاظم علیه السلام در علم رجال و حدیث
۱۱۶.....	عمده احادیث امام کاظم علیه السلام و موضوعات آنها
۱۱۷.....	تمرکز حضرت امام کاظم علیه السلام بر روی احکام
۱۱۹.....	جمع بندی کلی احادیث امام موسی کاظم علیه السلام
۱۲۰.....	قرآن سرلوحه زندگی مؤمنانه
۱۲۴.....	ا: امامت و قرآن
۱۲۶.....	ب: اصل ایمان از دیدگاه قرآن
۱۲۶.....	ج: درباره تفسیر و مکتب آن
۱۲۷.....	د: گناهان بزرگ
۱۲۷.....	هـ - هدایت جاوید در قرآن
۱۲۸.....	تحلیلی بر خلافت موسی هادی
۱۳۰.....	کشته شدن موسی هادی خلیفه عباسی
۱۳۲.....	تحلیلی بر پدیدار شدن فاجعه فح و شرایط رنج آور زمان
۱۳۴.....	تبار حسین بن علی بن حسن بن حسن بن علی علیه السلام
۱۳۷.....	گسترش نهضت دین گریزی و دین ستیزی در زمان موسی هادی
۱۴۰.....	توطئه های مستمر شیطان در تاریخ آدمیان
۱۴۴.....	مظلومیت امام کاظم علیه السلام و تقیه
۱۴۸.....	دفاع از علی علیه السلام و امامت بها دارد
۱۵۰.....	مهاجرت بزرگ
۱۵۰.....	دوران های مهاجرت
۱۵۶.....	فرزندان امام موسی کاظم علیه السلام
۱۵۹.....	فرزندان پسر امام موسی کاظم علیه السلام

- ۱۶۴..... حضرت فاطمه معصومه علیها السلام
- ۱۶۹..... الگوی عبادت
- ۱۷۲..... مقام هجرت
- ۱۷۳..... واکنش مأمون
- ۱۷۸..... نتیجه کنی
- ۱۷۸..... حمد ابن موسی شاه چراغ علیه السلام
- ۱۸۰..... لقب شاه چراغ
- ۱۸۱..... امام رضا علیه السلام
- ۱۸۱..... مشکلات خاص دولت امام رضا علیه السلام
- ۱۸۵..... تحلیلی بر چرایی بر سر امام رضا علیه السلام به مرو توسط مأمون عباسی
- ۱۸۹..... خصوصیت با امام رضا علیه السلام توسط مأمون
- ۱۹۲..... چرا امام قبول کرد که به مرو برو
- ۱۹۷..... شرح امامت
- ۲۰۵..... دوران هارون الرشید
- ۲۱۰..... هارون و شیعیان حسین علیه السلام
- ۲۱۱..... امام کاظم علیه السلام در برابر نظام عباسی
- ۲۱۳..... رو در رویی امام کاظم علیه السلام با حکام بنی عباس
- ۲۱۴..... دوست نداشتن ظالمان
- ۲۱۵..... قصد ترور امام کاظم علیه السلام با زهر توسط هارون الرشید
- ۲۱۶..... مناظره امام کاظم علیه السلام با هارون الرشید برای اثبات حقانیت ائمه اطهار علیهم السلام
- ۲۱۷..... نهی از همکاری با ظالمان
- ۲۱۷..... حفاظت قرآنی از احکام
- ۲۱۸..... کل حکومت در اختیار امام است

- ۲۱۹..... پیش بینی برافتادن برمکیان
- ۲۲۰..... واقفیه
- ۲۲۶..... مبارزه امام موسی کاظم علیه السلام با واقفیه
- ۲۳۶..... اصحاب امام کاظم علیه السلام
- ۲۴۴..... مباحثات هشام بن حکم با علما و مخالفان در دربار هارون الرشید
- ۲۴۷..... ادامه مباحثه
- ۲۵۱..... استدلال دیگر هشام بن حکم درباره عصمت امام
- ۲۵۴..... مری و تألیف شاگردان امام موسی کاظم علیه السلام
- ۲۵۶..... الگوی سیاسی
- ۲۶۲..... سلاح دعا
- ۲۶۵..... بخش هایی از دعا فیض بن علی
- ۲۶۹..... دعای رهبه
- ۲۶۹..... دعا رفع بلا مشهور به غلام یحیی
- ۲۷۰..... دعای بعد از نماز جعفر طیار در روز جمعه
- ۲۷۱..... دعا در سجده های شکر
- ۲۷۱..... دعا بعد از سر برداشتن از سجده شکر
- ۲۷۲..... دعا های آن حضرت به مناسبت اعیاد خاص
- ۲۷۵..... نامه و عریضه به خداوند
- ۲۷۷..... دعای حرز و دفاع
- ۲۸۳..... چرایی کرامات
- ۲۸۷..... ظهور کرامات از امام موسی بن جعفر علیه السلام
- ۲۹۳..... روزهای سخت
- ۲۹۷..... آنچه که از امام باقی می ماند
- ۳۰۰..... پایان ۳۵ سال رنج امامت

- ۳۰۰..... هارون به دنبال بهانه برای شهادت امام کاظم علیه السلام
- ۳۰۲..... آمدن هارون به مدینه و دستگیری و زندانی کردن امام
- ۳۰۵..... دخالت برمکیان در قتل امام
- ۳۰۶..... شهادت امام با سم
- ۳۰۷..... نشان دلی جنازه امام توطئه آخر هارون الرشید
- ۳۰۸..... نوات بر موسی بن جعفر علیه السلام

به نام خداوند بخشاینده مهربان

● در آستانه تحکیم حکومت بنی عباسی، یکی از دوران‌های سخت و طاقت فرسا برای مؤمنان بیرون دادن عصمت و طهارت علیه السلام به وجود آمد. شیعه که تا آن زمان روزگار پرفراز و نشیب را در دوران بنی امیه طی کرده بود، با خلافت چند خلیفه جدید بنی عباس رو به رو گردید. مسور، مکی و هارون الرشید، سه خلیفه‌ای بودند که زمان حکومتشان بیش از ده سال بوده است که به آنها فرصت می‌داد تا اهداف خود بر علیه شیعه امامیه را پیش ببرند. این هجمه شدید به مؤمنان آل ابی طالب و سرکوب آنها، فرصتی مناسب لازم داشت تا در همه زمینه‌های فرهنگی، علمی، فکری، اعتقادی و عبادی برنامه ریزی گردد. از زمانی که منصور خصوصاً علی خود را بر علیه هاشمیان و سادات مخالف ظلم نظام عباسی آغاز کرد تا زمان اوج اقتدار عباسیان در حاکمیت هارون الرشید، حدود سه تا چهار دهه طول کشید. این خلفاء مبارزان شیعه را دسته دسته اعدام می‌کردند و در ستون‌های قصرهای خود تعداد زیادی را زنده بگور کرده و تورهایی دسته جمعی از سادات بر پا نمودند.

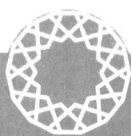
برای نابود کردن فرهنگ و اعتقاد و دین و باور شیعیان اقدام به جعل حدیث و تحریف روایات حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم و صحابه بزرگ او نمودند تا شیوه و منش حضرت علی علیه السلام و امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام را مؤید نظام خود معرفی نموده و روایات و عملکرد آنها را به نفع تحکیم بنی عباس مصادره به مطلوب نمایند. بدعت‌های اعتقادی و رفتاری وسیعی را به اسم دین صحیح هم در تفسیر و تأویل قرآن و هم در تبیین روایات انجام دادند. این

خاندان به پشتوانه قدرت نظامی قوی‌ای که ایرانیان پیرو ابومسلم برای آنها فراهم آورده بودند، به خوبی قادر بودند که هر مخالفتی را سرکوب کنند. از ثروت بی‌حسابی که از حکومت بنی‌امیه و درباریان آنها باقی مانده بود و اکنون در خزانه بنی‌عباس قرار داشت، در جهت اهداف خود بهره‌های بسیار بردند. تطمیع مردم، شاعران، کاتبان و نویسندگان از یک سو و جعل تاریخ و روایت حدیث از سوی دیگر با پرداخت پول‌های فراوان صورت گرفت. از ره آورد سرکوب نظامی و تبلیغ فرهنگی و دروغ پردازی‌های تفسیری و روایی، دین بنی‌عباس به جای دین اسلام و امامان شیعه علیهم‌السلام به جامعه معرفی گردید و بزرگان مذهبی بسیاری از فرقه‌های اسلامی به دربار بنی‌عباس روی آوردند و مؤید اسلام بنی‌عباسی گردیدند. در چنین شرایطی قیام‌ها و انقلاب‌های نظامی سادات علوی بر علیه بنی‌عباس نه تنها کارساز نبود بلکه به تحکیم هر چه بیشتر حکومت عباسیان منجر گردید و در راستای آن هزاران نفر از مجاهدان و عابدان و عالمان شیعه سرکوب شده و اعدام گردیدند. بعضی از این قیام کنندگان غیر: محمد بن قیس زکیه و ابراهیم قتیل باخمی، فرزندان عبدالله محض نوه امام حسن علیهم‌السلام و حسین بن علی بن علی بن حسین بن حسن علیهم‌السلام معروف به شهید فخ در زمان موسی هادی برادر هارون الرشید همه و همه یکی پس از دیگری درهم شکستند که نه تنها حاصلی برای برپایی حقیقت شیعه به دست نیامد بلکه منجر به انشعابات در باورهای شیعه نیز گردید که در بعد اعتقادی گروه‌های جدیدی از شیعه به وجود آمد که خود مشکلات زیادی را در تاریخ آینده به وجود آوردند. تفکر اعتقادی زیدیان شکل جدید و التقاطی پیدا کرد و فرقه‌های فکری بسیاری از نظیر اسماعیلیه و ادریسیه، تفکری خود ساخته از شیعه را ارائه دادند که تعداد زیادی از شیعیان را به خود جذب نمودند و خودشان از دشمنان شیعه امامیه گردیدند. در یک چنین شرایط امامان بزرگوار و جانشینان به حق حضرت رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم با جامعه‌ای رو به رو بودند که معتقدان دین دار آن یا به تفکر غالب حکومت روی می‌آوردند یا به نهضت‌های مخالف آنها پناه می‌بردند و عده خاص دیگری نیز سعی در حفظ دین خود در هر شریطی داشتند؛

اما جو حاکم به تدریج آنها را به خود جذب می نمود و قادر به حفظ ارزشهای خود نمی گردیدند که یا به اکثریت جامعه می پیوستند یا بی تفاوت شده و از میدان خارج می گردیدند. امامان بزرگوار شیعه از بعد از حضرت رسول ﷺ همیشه با یک چنین حالتی در جامه اسلامی رو برو بوده اند. امام علی علیه السلام که در سقیفه بنی ساعده از خلافت بر حق کشته شد و غدير خم به دستور خداوند و با ابلاغ حضرت محمد ﷺ دریافت کرده بود، کنار گذاشته شد و در مدت بیست و پنج سال با روش سکوت، جامعه مؤمنان را که بسیار هم اندک بودند سرکشی نمود و با هجوم مردم بعد از قتل عثمان به درب خانه اش خلافت را پذیرفت. اما جامعه آل بیت شده به زیاده خواهی از دنیا و قدرت و ثروت تاب عدالت علی علیه السلام را نداشت و در سه جگه خاگ در جمل و صفین و نهروان عملاً ثابت نمود که جامعه مؤمنانه را که حضرت علی علیه السلام به صورت علنی تبیین می کند نمی پذیرد و نهایتاً با ضربت ابن ملجم عاصی از عدالت که در ملک خوار می بود، شربت شهادت نوشید و امام بعدی و جانشین او که مجدداً سعی کرد تا این جامعه مؤمنانه را دوباره بر پا کند، تنها چند ماه بیشتر تاب نیاورد و با تسلیم بزرگترین سردار اسلام به معاویه، ناچار تسلیم خواسته کل جامعه شد و حکومت را به معاویه سپرد و مردم در انزوا و تقیه زیست تا به سم نفوذی معاویه در خانه اش او نیز راه شهادت را در پیش گیرد. کاملاً مشخص بود که جامعه مؤمنان در آن دوران، تاب امامت و خلافت آسمانی را نداشته است و میل دسته جمعی مردم به سوی ارزش های نظام بنی امیه، باقی مانده مؤمنان خاص را کاملاً به حاشیه راند و بقیه عمر امام حسن علیه السلام به سازماندهی پنهانی همین مؤمنان سپری شد. در زمان امام حسین علیه السلام نیز این شیوه تا معاویه زنده بود رعایت گردید و با مرگ معاویه و حکومت یزید و آشکار شدن فساد و ظلم او مردم کوفه خواهان بازگرداندن حکومت حضرت علی علیه السلام شدند که در این ادعا صادق نبودند؛ اما با نوشتن نامه های بسیار به امام حسین علیه السلام از راه کوفه دعوت کردند و امام حسین علیه السلام با آنکه از خیانت جماعت کوفی آگاه بود، برای اتمام حجت کردن با تمام مردم آن زمان و اتمام حجت کردن برای تاریخ آیندگان به سوی

کوفه آمد و در نهایت مظلومیت به دست همین دعوت کنندگان و غاصبان بنی امیه‌ای به شهادت رسید. این میل به برپایی نظام مؤمنانه با شهادت امام حسین علیه السلام برای همیشه از نظر امامان بعدی دور گردید و از این تاریخ تا غیبت امام زمان علیه السلام هیچ امام دیگری هرگز دست به هیچ اقدامی در این زمینه نزد و امامان معصوم از این تاریخ به بعد شیوه ساختن جامعه مؤمنان خاص را به مانند سه امام قبلی پیش گرفتند و به سوی تشکیل یک جامعه مؤمنانه پنهان در دل جامعه فاسد آن روز به دور از قیام مسلحانه روی آوردند و اسلام و حدود و شریعت را بر این جوامع برپا ساختند. زمانی که سر بریده امام حسین علیه السلام بر روی نیزه‌ها از شهری به شهر دیگر برده می‌شد، مؤمنان خاص از زبان این سر بریده صدای تلاوت آیه‌ها می‌شنیدند. زید ابن ارقم، سهل ابن مسیب و کسان دیگر شهادت داده‌اند سر بریده حسین بن علی علیه السلام بر بالای نیزه آیه نهم سوره کهف را تلاوت می‌کرده است که در این آیه چنین آمده است: **حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا**^۱. آیا پنداشتی که دهستان اصحاب کهف رقیم از نشانه‌ها و آیات شگفت ما بودند؟^۲

مفسرین چرایی خواندن سوره کهف توسط سر بریده امام حسین علیه السلام را چنین بیان می‌نمایند که منظور آن عظمت قیام امام حسین علیه السلام است که آنقدر عجیب و منحصر به فرد است که حتی از اعجاب به غار رفتن اصحاب کهف نیز بزرگتر است و

۱. سوره کهف، آیه ۹.

۲. سهل ابن مسیب آورده است که چون اسیران کربلا به باب حریمه رسیدند به مدت طولانی آنها را که داشتند و سر آن حضرت بر نیزه مشغول خواندن آیه ان حسب ان اصحاب کهف ... شد وی می‌نمود بعد از شنیدن تلاوت این آیه از هوش رفته است. بر گرفته از کتاب **مجالس المتقین** قاضی عروسی شوشتری، همچنین شیخ مفید در کتاب **ارشاد** خود سخنان زید ابن ارقم را که شاهد خواندن سوره کهف توسط سر امام حسین علیه السلام بر روی نیزه بوده است به طور کلی تعریف کرده است. **ارشاد** شیخ مفید ترجمه سید هاشم رسولی محلاتی، ج ۲، ص ۱۷۶ - شیخ عباس قمی نیز در کتاب **منتهی الامال** این واقعه را تعریف نموده است - **منتهی الامال**، ص ۵۸۹ انتشارات دانش.

۱. تفسیر المیزان ذیل آیه ۹ سوره کہف، ج ۱۳.

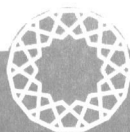

و این امری تعجب انگیز و بیهوده نیست و نوای ملکوتی سر امام حسین علیه السلام بر نیزه‌ها که این آیات را قرائت می‌کرده است، پیام مستقیم به مؤمنانی است که از این تاریخ به بعد می‌بایستی زیستن مؤمنانه خود را در جامعه‌ای خاص ادامه دهند. کُهِف در لغت به معنی پناهگاه است، غار بزرگ را نیز کُهِف گویند. نام دیگر سوره کُهِف حائله است یعنی میانه و وسط. بزی قرار گرفتن؛ زیرا این سوره بین جهنم و کسانی که قاری و عامل به این سوره هستند، حائل و مانع می‌شود و اجازه سرایت آتش جهنم به مؤمنین را نخواهد داد. حجاب و جدا کننده بر معنی حائل است.^۱

از زمار شهادت امام حسین علیه السلام جامعه خاص مؤمنان دارای شرایط خاصی گردید که مهم‌ترین ویژگی آن دوری از قیام مسلحانه بر علیه حکومت‌های فاسد بوده است و همان‌طور که قبلاً بیان شد دیگر هیچ امامی به مبارزه و جهاد مستقیم بر علیه حاکمان اقدام نکرد و قطعاً دلایل زیادی برای این خط مشی وجود داشته که در بیان روایات ائمه ما به صورت‌های زیادی بیان گردیده است. از بعد از عاشورا امام سجاد علیه السلام در مدینه به کنج عزلت رفت و در جهت ساختن جامعه حسین علیه السلام بزرگان خود اقدام نمود. او نه در نهضت توانین نه در قیام مختار ثقفی و نه در هیچ یک از نهضت‌های آزادی خواهی دیگر شرکت نکرد. پسرش امام محمد باقر علیه السلام به تدوین این روایات صحیح و تفسیر دقیق قرآن و ... پرداخت و این محتوای عظیم و سازماندهی شده را میان مؤمنان انتشار داد و امام صادق علیه السلام بر این سازمان بزرگ، محتوای عظیم‌تر و عمیق‌تر و همه جانبه‌ای را بنا کرد و شیعه امامیه از زمان او به شیعه جعفری مشهور شد. ویژگی هر سلسله بزرگ فوق، دوری از هیاهوی انقلابی و شعارهای تو خالی سیاسی و نظامی بوده است. امام باقر علیه السلام قیام زید بن علی برادر خود را که بنیان گذار زیدیه گردید، تأیید نکرد و امام صادق علیه السلام

۱. فرهنگ زبان پارسی. برگرفته از کتاب *کُهِف سر جاودانگی*، انتشارات امامت، ص ۷.

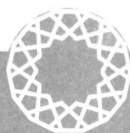
[۶۳۷۶ - ۸۹۰۴ - ۳۸۷۷ - ۲۱۳۶ - ۵۱۱۰ - ۱۴۷۰ - ۷۸۶۴].

نهضت فرزندان امام حسن علیه السلام موسوم به حسنیه را نیز مردود دانست و آینده آنان را که جز قتل عام و نابودی نبود، برایشان ترسیم کرد. این سه امام بزرگوار مختصات معینی را برای جامعه خاص مؤمنان یا همان جامعه کُهِفی تبیین کردند که عمده آنها بر پایه گرایش به آگاهی، علم و خردورزی، شناسایی شیطان و عملکرد او در هر زمان، آموزش دادن و آزرش دیدن مؤمنان، تخصصی کردن امور دین برای عالمان، بازسازی اصول اصلی دین حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم که در سالهای طولانی دست خوش تحریف و بدعت‌ها قرار گرفته بود، جایگزین احکامات و تفاسیر صحیح حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم از جعلیات و دروغ‌های حاکمان فاسد و سرلوحه قرار دادن عبادت و بندگی و طاعت به درگاه خداوند، رعایت احکام و حدود الهی در همه موارد، احترام به تمام شئون اخلاقی و انجام عملی دستورات آنها، ذکر خداوند و خدایابی، توجه به قرآن و فهم تفسیر، و اجرای دستورات آن، بازشناسایی نبوت و امامت و بیان خصوصیات و کرامات آنها و صفاتی که هر امام و رهبری باید به آن مهیا شده باشد و اینکه باور و ایمان داشته باشند که چنین امامی جز با دستور خداوند و نص کلام حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم تبیین نمی‌شود، امامی که باید معصوم باشد، از علوم غیبی به اذن خداوند آگاهی یابد، عدالت و شجاعت و مهربانی و عبادت و بندگی واقعی داشته باشد و ... در این کُهِف‌ها پیگیری می‌گردد. مسلم بود که این جامعه خاص مؤمنانه، مورد شناسایی مردم فاسد و حاکمان ستمگر قرار می‌گرفت و آنها اقدام به نابودی آنها می‌کردند؛ لذا اصولی نظیر تقیه یا حفظ شرایط و آگاهی‌ها و اطلاعات مؤمنان در کُهِف‌ها مورد توجه امامان قرار داشت و اگر دیوار تقیه نمی‌توانست حفاظت کامل را انجام دهد، اصل هجرت و خروج از جامعه‌ای که مؤمنان در آن مورد تهدید قرار می‌گرفتند ضروری می‌گردید. در زمان هفتمین امام شیعه یعنی امام موسی بن جعفر علیه السلام برآوردی از انواع فسادها و ستم‌ها برای جامعه مؤمنان کُهِفی به وجود آمد که تقیه و هجرت سرلوحه عملیات مؤمنانه تلقی شد تا جایی که مؤمنی را که تقیه نمی‌کرد، بی‌دین می‌نامیدند. آن امام بزرگ با توجه به شرایطی که در دوران خلفای عباسی در ۳۵ سال امامتش پیش آمده

بود، گسترش فرهنگ و باور شیعه را نیز در دستور عملی و اجرایی مؤمنان وارد کرد و نقاط دور دست فتح شده به وسیله حکومت را مورد توجه قرار داد و مؤمنان و فرزندان و خاندان خود را در مهاجرتی بزرگ به سوی این سرزمین‌ها گسیل داد. ایران از مهم‌ترین مناطق مورد توجه آن امام بود و تعداد بسیاری از امام زادگان و فرزندان امام کاظم علیه السلام به سوی این سرزمین هجرت می‌کردند که نهایتاً شیعه امامیه را در جای جای ایران بنیانگذاری کردند و بسیاری از آنها در این راه به شهادت رسیدند و حاکمان ظالم و مردم فاسد تاب زندگی در کنار آنها را نداشتند و به نابود کردن آنها اقدام نمودند؛ اما موفقیت از آن این مؤمنان خاص بود که کُنه انسانیت را با خود به سرزمین‌های دور منتقل نمودند و چگونه زیستن مؤمنانه و انسانی را به همه آموزش دادند. در دوران امام کاظم علیه السلام انواع گروه‌های مدعی دین سر برآورده بودند، فکرات موازی و آزادی خواه و دین جویی همچون قارچ از هر منطقه‌ای سر بر می‌آوردند. با ایجاد شبهه و اختلاف در میان مردم نسبت به دین حضرت رسول صلی الله علیه و آله عده‌ای را به تباهی می‌کشاندند. و در اندک مدتی محو می‌شدند و اما آثار تخریبی آنها بر جامعه باقی می‌ماند. امام عباس علیه السلام بنی‌عباس این شرایط را چندان مخالف خود تلقی نمی‌کردند، زیرا اختلاف و تشکیک فکری در میان جامعه، حکومت آنها را تقویت می‌کرد؛ لذا بیشترین همت پادشاهان عباسی سرکوب نهضت‌های مبارزه جو و شناسایی جوامع مؤمنان مخالف خود بود تا آنها را از میان بردارند و امام کاظم علیه السلام در یک چنین شرایطی که مسئولیت عظیم نگه داری و استمرار شیعه امامیه را بر دوش داشت به مقابله با نظام عباسی برخاست. او مؤمنان را در جامعه خاص و کُهی کوه پراکنده می‌کرد و مقررات تقیه و هجرت و علم آموزی و خردورزی و ... را بر آنها واجب نمود. حکومت ظالم عباسی را افشاء نمود. تفکرات التقاطی و انحرافی را رسوا کرد. احکام و طاعات را به مردم عموماً جامع‌گسترش داد، سؤالات و شبهات مردم را پاسخ داد، استادان متخصص پرورش داد، تفسیر قرآن و فهم زندگی قرآنی را توسعه داد، رزق حلال و راه‌های درآمد آن را توصیه کرد، در آن زمان علوم ارائه شده توسط امام باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام را که تبدیل

به شیعه امامیه جعفری شده بود، به صورت عملیاتی و اجرایی در آورد و قال باقر علیه السلام و قال صادق علیه السلام را ورد زبانهای مؤمنان قرار داد و هفتمین امام شیعه، امام کاظم علیه السلام خود کهنی شد که همه مؤمنان سرگردان و نیازمند هدایت، به دامان آن امام بزرگ پناهنده می شدند و در جامعه خاصی که برایشان برپا شده بود، به خودسازی و میل به تعالی و عبادت و بنی خدایند روی می آوردند ... و صدها تلاش و اقدامات باارزش دیگر از این امام بزرگ صورت گرفت که در حای جای این نوشتار اشاره ای به آنها شده است. ما نتوانستیم که قطره ای از دریای عظمت رفتار و عملکرد آن امام همام را بیان کنیم و از درگاه خداوند به دلیل ناتوانی قدر تقصیر می آوریم و امیدواریم که این کم بتواند راهگشایی برای مؤمنان در این شرایط سخت اجتماعی باشد.

حسین سعادت

